

KRISTIANSTADS
TINGSRÄTT

DOM
Meddelad i Kristianstad
2026-04-24

Målnummer
T 2438-24

PARTER

Kärande och gensvarande

Östra Göinge kommun, 212000-0860
Box 66
289 03 Broby

Ombud: Advokaterna Thomas Ogard och Gustaf Strand
Moll Wendén Advokatbyrå AB
Stortorget 8
211 34 Malmö

Svarande och genkärande

Taxicentralen i Kristianstad AB, 556323-6172
Bredbandsvägen
291 62 Kristianstad

Ställföreträdare: Jimmy Gudmundson och Marzena Larsson

Ombud: Advokat Fredrik Sandgren och biträdande jurist Rebecka Andersson
Kristianstad Advokatbyrå AB
Box 24
291 21 Kristianstad

SAKEN

Fordran

DOMSLUT

1. Taxicentralen i Kristianstad AB ska till Östra Göinge kommun betala 4 000 kr jämte ränta på beloppet från den 19 februari 2024.
2. Taxicentralen i Kristianstad AB ska ersätta Östra Göinge kommun för inkassokostnad med 180 kr.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

3. Östra Göinge kommun ska till Taxicentralen i Kristianstad AB betala 4 426 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 27 januari 2025 till dess betalning sker.
 4. Östra Göinge kommun ska ersätta Taxicentralen i Kristianstad AB för dess rättegångskostnad med 702 660 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dag för denna dom till dess betalning sker.
 5. Sekretessen enligt 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska bestå för uppgifter om enskildas personliga förhållanden som lagts fram för rätten inom stängda dörrar.
-

BAKGRUND

Östra Göinge kommun ("Kommunen") har genomfört en upphandling benämnd Skolskjuts 2023 ("Upphandlingen"). Upphandlingen var uppdelad på totalt sex anbudsområden. Av betydelse för nu aktuellt mål ingicks, den 31 januari 2023, avtal ("Avtalet") med bl.a. Taxicentralen i Kristianstad AB ("Taxicentralen"). Avtalet avser trafikpaket 3 (särskola m.m.). Avtalet reglerar skolskjuts för elever i särskild grundskola och särskild gymnasieskola, den skolform som tidigare kallades särskola. Avtalet startade den 1 augusti 2023 och löpte inledningsvis till den 31 juli 2026, med rätt för Kommunen till ytterligare två års förlängning.

Kommunen påstod inledningsvis att Taxicentralen hade gjort sig skyldigt till misskötsamhet i yrkesutövandet under hösten 2023. På grund av detta meddelade Kommunen vite avseende överträdelser av nio punkter uppgående till 21 000 kr.

Enligt Avtalet kan vite utgå om uppdragstagaren inte uppfyller de åtaganden som gjorts i Avtalet, punkt 1.15.

Efter att Taxicentralen motsatt sig betalning ansökte Kommunen om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten. Efter bestridande från Taxicentralen lämnades målet över till tingsrätten.

Enligt Kommunen fortsatte brister att förekomma under våren 2024. Den 18 juni 2024 beslutade Kommunen att häva Avtalet. Kommunens hävningsrätt regleras i Avtalet, punkt 1.21.

Taxicentralen har därefter ansökt om genstämning mot Kommunen och yrkat skadestånd med anledning av att Kommunen hävde Avtalet.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING**Huvudkäromålet*****Kommunen***

Kommunen har yrkat att tingsrätten förpliktar Taxicentralen att utge

- a) ett kapitalbelopp om 21 000 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på kapitalbeloppet från den 19 februari 2024 till dess betalning sker, och
- b) ersättning för inkassokostnader med 180 kr.

Taxicentralen

Taxicentralen har bestritt yrkandet. Sätten att beräkna vitet, räntan och inkassokostnaden har vitsordats.

Genkäromålet***Taxicentralen***

Taxicentralen har yrkat att tingsrätten ska förplikta Kommunen att utge ett kapitalbelopp om 8 252 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 5 637 348 kr från och med den 23 september 2024, vilket är 30 dagar efter att kravet framställdes, samt på 2 614 652 kr från den dag genstämningensansökan delgavs kommunen, dvs. den 27 januari 2025, till dess betalning sker.

Kommunen

Kommunen har bestritt yrkandet. Varken yrkat kapitalbelopp eller datum för räntans beräkning har vitsordats såsom skäligen i och för sig.

Rättegångskostnader

Parterna har begärt ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER**Huvudkäromålet*****Kommunen***

Då Taxicentralen inte uppfyllt åtagandet enligt Avtalet är bolaget skyldigt att utge de i Avtalet angivna vitesbelopp som Kommunen har begärt.

Taxicentralen är vidare skyldigt att utge ränta från den 19 februari 2024.

Ersättning för inkassokostnader ska vidare erläggas av Taxicentralen för utsänt inkassokrav.

Taxicentralen

Taxicentralen har utfört tjänsterna avtalsenligt och har inte brutit i några åtaganden som enligt parternas avtal kan medföra skyldighet att utge ett vitesbelopp. Taxicentralen är således inte skyldigt att utge något vitesbelopp till Kommunen.

Genkätromålet

Taxicentralen

Kommunen har utan giltig grund hävt parternas avtal den 18 juni 2024. Taxicentralen har utfört tjänsterna avtalsenligt och bestrider att bolaget brutit mot parternas avtal. Även om bolaget skulle ha brutit mot parternas avtal i något avseende har detta i vart fall inte utgjort grund för hävning. Samtliga eventuella brister har i vart fall avhjälpats, senast per den 8 december 2023.

Kommunen har ej skriftligen berett Taxicentralen möjlighet att vidta rättelse eller begärt in åtgärdsplan enligt parternas avtal. I vart fall har hävningen skett för sent.

Taxicentralen har på grund av Kommunens hävning lidit en verksamhetsskada som uppgår till 8 252 000 kr. Beloppet består av utebliven vinst. Skadeståndet har beräknats genom att de förväntade kostnaderna som var hänförliga till Avtalet subtraherats från de förväntade intäkterna som var hänförliga till Avtalet. Kommunen är skyldig att utge skadestånd motsvarande skadan.

Ränta ska utgå från 30 dagar efter att Kommunen delgavs det första kravbeloppet. Taxicentralen har genom ombud den 23 augusti 2024 i skrivelse till ombud för Kommunen framfört ett krav om 5 637 348 kr. Ränta ska således utgå enligt 6 § räntelagen på 5 637 348 kr från den 23 september 2024 till dess betalning sker. Ränta för resterande del ska utgå från dagen för delgivning av genstämningensökan.

Kommunen

Kommunen har haft rätt att häva Avtalet med omedelbar verkan om minst tre avtalsbrott förekommer under en 12-månadersperiod. Minst 15 avtalsbrott har

förekommit under perioden oktober 2023 – juni 2024. Kommunen har därmed haft grund att häva Avtalet. Hävningen är befogad och har skett i rätt tid.

Det är ovidkommande huruvida Taxicentralen åtgärdat bristerna, av Kommunen anmodats att vidta rättelser eller avkrävts någon åtgärdsplan.

Viteskravet ska i vart fall ses som en sådan erinran som nämns i sista stycket punkten 1.21 i Avtalet.

Eftersom Kommunens hävning har stöd i Avtalet, och därmed har varit befogad, föreligger det inte någon skadeståndsskyldighet för Kommunen gentemot Taxicentralen.

Under alla omständigheter är det av Taxicentralen begärda beloppet för högt. Skadeståndskravet bygger på att Taxicentralen skulle ha haft en vinstmarginal på runt 50 procent. Taxicentralens resultat de senaste fem åren har dock haft en vinstmarginal på högst 1,1 procent, och i många fall på minus.

Det är även fel att beakta kostnader för fordon, drivmedel och personal vid skadeståndsberäkningen, eftersom Taxicentralen inte äger några fordon eller har någon större mängd anställda. Taxicentralen har alltså inte burit de verkliga kostnaderna.

Det är vidare felaktigt att bortse från fasta kostnader för t.ex. telefoni, IT och central hantering av bokningar vid vinstberäkningen.

Dessutom har Taxicentralen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att begränsa skadan.

Avtalet skulle inte ha förlängts ytterligare två år efter den 31 juli 2026 av Kommunen, detta även om Kommunen inte hade hävt avtalet.

Taxicentralen har begärt ränta enligt 6 § räntelagen på 5 637 348 kr från den 23 september 2024 och på 2 614 652 kr från den dag då genstämningen delgavs Kommunen till dess betalning sker. Någon utredning avseende beloppet 5 637 348 kr har inte lagts fram den 23 augusti 2024, varför någon ränta inte kan utgå 30 dagar därefter. Kommunen tog del av genstämningen den 27 januari 2025 (dock i sin helhet först den 30 januari 2025). Ränta på totalt kapitalbelopp kan utgå tidigast från dagen för delgivning av genstämningen, alltså från den 27 januari 2025.

UTVECKLING AV TALAN

Kommunen

Inledande om avtalet

I Avtalet, punkten 1.2, regleras att uppdraget i alla delar ska utföras avtalsenligt och dessutom med den skicklighet och omsorg som uppdragsgivaren har att förvänta sig av ett välrenommerat företag i branschen. Med hänsyn till att avtalets användare är barn med särskilda och individuella behov är det också naturligt att Kommunen förväntar sig att avtalet fullgörs med hänsyn till dessa särskilda och individuella behov. Utöver barnen som ska åka skolskjuts så är även vårdnadshavare och skolpersonal intressenter i avtalet. Vårdnadshavarna är givetvis måna om att deras barn får en trygg och säker transport till och från skolan och att de förare som utför uppdragen möter barnen och deras särskilda behov på barnens villkor. Från skolans perspektiv så har man dels ett ansvar för att barnen erhåller sin lagstadgade undervisningstid, dels ett ansvar för att planera sitt personalbehov. Båda dessa ansvar blir kraftigt försvårade att uppfylla om den som utför skolskjutsen har svårt att passa tider, det vill säga om barnen inte kommer till skolan i tid. Med anledning av barnens särskilda

behov är det tyvärr också vanligt att brister i rutiner påverkar barnens förutsättningar att fullgöra resten av dagen och ibland även resten av veckan på ett fullgott sätt.

Några grundläggande utgångspunkter för ett korrekt fullgörande av avtalet

Av punkten 1.6.6 i Avtalet framgår att uppdragstagaren och dennes personal är skyldig att följa *offentlighets- och sekretesslagen*. Detta inkluderar exempelvis 23 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Uppdragstagaren ska alltså utföra uppdraget med iakttagande av tystnadsplikt och sekretess och uppdragstagaren ska också se till att underleverantörer ingår sekretessförbindelse.

Avtalsvillkoret i punkten 1.7.5 reglerar *krav på fordon* och där framgår det till exempel att uppdragstagaren vid behov ska utföra uppdraget med specialfordon för rullstolsburna elever.

I punkten 1.7.3 regleras *utebliven transport*, och där framgår att transport aldrig får försenas eller utebli till följd av uppdragstagarens brist på förare, arbetsledare eller fordon. I punkten är felaktigt angivet att det är uppdragsgivarens brist som avses.

Vidare är *förseningar* i strid med avtalet och utgör avtalsbrott. Förseningar som överstiger 15 minuter är dessutom vitesgrundande, vilket framgår av avtalsvillkoret om vite i punkten 1.15.

Avtalsvillkoret i punkten 1.8 reglerar fastställande av *transportplanering*. Där framgår att uppdragsgivaren, alltså Kommunen, har rätt att ändra i transportplaneringen och att förändringar av transportplaneringen endast får beställas av Kommunens skolskjutshandläggare eller av annan person som uppdragsgivaren meddelat.

I punkten 1.9 regleras att *beställningar och avbeställningar* för tillkommande och avgående körsträcka och övriga transporter ska ske skriftligt.

Uppdragstagaren får bara ta emot beställningar och avbeställningar av sådana personer som uppdragsgivaren har angett. Vårdnadshavare kan givetvis informera vid enstaka tillfällen om att en elev är sjuk eller liknande och därför inte ska åka med vid något enstaka tillfälle.

Dessutom ska uppdragstagaren enligt punkten 1.7.5.18 ha *personkännedom* om de elever som åker i fordonen.

Närmare om de vitesgrundande omständigheterna, m.m.

Taxicentralen tog över uppdraget som leverantör av skolskjuts till den anpassade skolan Vita Skolan i Östra Göinge kommun inför höstterminen 2023. Redan från start uppvisade Taxicentralen en bristande förståelse för uppdraget och vad som krävdes för att utföra skolskjutsen på ett avtalsenligt skickligt och omsorgsfullt sätt.

Kommunen har löpande fört en dialog med Taxicentralen gällande den skolskjuts som bolaget har utfört. Drygt en månad in i uppdraget den 28 september 2023 genomfördes ett första uppföljningsmöte. Under det mötet förmedlades det direkt till Jimmy Gudmundson på Taxicentralen att det hade varit rörigt runt skolstarten och att taxibilar både hämtade barn för tidigt på morgonen hemifrån och lämnade dem för sent på eftermiddagen, vilket innebar att dagarna blev avsevärt längre än vad som var nödvändigt och skäligt.

En knapp månad senare, den 23 oktober 2023, genomfördes ytterligare ett uppföljningsmöte. Kommunen informerade då Taxicentralen om att problemet med hämtning för lång tid före skolstart kvarstod och Taxicentralen informerades också om att Kommunen upplevde att det förelåg problem med bristande kommunikation från Taxicentralens sida.

Den 18 januari 2024 genomfördes ett tredje uppföljningsmöte. Kommunen informerades då Taxicentralen om att Kommunen skulle begära vite med hänvisning till nio dokumenterade brister. Jimmy Gudmundsson uttryckte under det mötet förståelse för Kommunens synpunkter och ifrågasatte inte avvikelserna, utan gav i stället förklaringar till bristerna och avvikelserna. Under mötet påtalade Kommunen också vikten av kontinuitet bland förarna, det vill säga att låta samma förare köra samma fordon med samma barn. Detta för att skapa goda förutsättningar för personkänedom. Kommunen frågade också om det fanns någonting som Taxicentralen behövde från Kommunen för att på ett bättre sätt kunna fullgöra sitt uppdrag. Taxicentralen gav inte uttryck för att något sådant behov förelåg.

Det var Kommunens förhoppning att det tredje uppföljningsmötet, där även vite diskuterades, skulle få Taxicentralen att utföra uppdraget på ett bättre sätt. Under våren 2024 fortsatte dock brister att förekomma och totalt 15 brister kom att ligga till grund för hävningen.

Kommunen har tagit sitt ansvar genom att kontinuerligt verka för en god avtalsrelation genom att upprätthålla en löpande korrespondens med Taxicentralen. Alla de brister som har dokumenterats hade kunnat undvikas om Taxicentralen hade haft en bättre administration och organisation. Kommunen har såväl före som efter nu aktuellt uppdrag haft andra uppdragstagare som skött uppdraget utan de brister som Taxicentralen uppvisat.

Närmare om hävningen

Kommunen beslutade den 18 juni 2024 att låta häva avtalet med omedelbar verkan.

Rätten till hävning framgår av punkten 1.21 i Avtalet. Av listpunkten 5 framgår att om uppdragstagaren vid upprepade men minst tre tillfällen under en

tolvmånadersperiod bryter mot sina åtaganden enligt avtalet, har Kommunen rätt att häva avtalet med omedelbar verkan. I detta fall har Taxicentralen brutit mot åtagandena vid minst 15 tillfällen.

Kommunen har genomfört tre uppföljningsmöten under 2023–2024 och har också vid upprepade tillfällen frågat om Taxicentralen saknar något eller behöver någon särskild hjälp för att avtalet ska kunna fullgöras på ett bättre sätt. Mot bakgrund av att bristerna varit många, allvarliga och upprepade, gjorde Kommunen bedömningen att Taxicentralen saknade förutsättningar att fullgöra uppdraget på ett säkert och avtalsenligt sätt.

Det finns inte något krav i Avtalet på att hävning ska ske inom en viss tid. Avtalet innehåller inte heller något krav på att Kommunen måste begära in åtgärdsplan innan hävning får ske. Oaktat att ett sådant krav inte finns i Avtalet så har Kommunen begärt in åtgärdsplaner från Taxicentralen utan att erhålla sådana.

Taxicentralen

Inledande om Avtalet

Avtalet tillhandahölls av Kommunen och texten är författad av Kommunen, vilket får betydelse för hur Avtalet ska tolkas och tillämpas.

Utgångspunkten för Avtalet och det uppdrag som Taxicentralen haft att utföra är att de barn som har rätt till skolskjuts ska få en säker och ordnad transport på bästa möjliga sätt som gör att de kan upprätthålla sin skolgång. Begreppen ordning och kontinuitet är centrala i Taxicentralens planering och organisation. Taxicentralen har 20 års erfarenhet av skolskjuts för elever med olika behov och har inte enbart transporterat elever till den nu aktuella skolan, Vita Skolan, utan till ett tiotal olika skolor inklusive vanlig skoltransport. Taxicentralen har

vidare utfört transporter för barn med växelvist boende. Taxicentralen har således stor erfarenhet av den här typen av avtal och hur man organiserar transporter på bästa sätt.

Vid transport kunde en bil transportera upp till åtta elever, dvs. upp till åtta upphämtningar och/eller avlämningar. Detta påverkar möjligheterna att t.ex. vänta på en elev mer än en kort stund och får betydelse för de klagomål som lämnats där en bil enbart har väntat fem minuter på en elev. Redan om man måste vänta fem minuter per elev blir bilen totalt 40 minuter försenad, vilket enligt Kommunen skulle innebära ett avtalsbrott. Taxicentralen har ändå haft en princip som är att man väntar i fem minuter med skolskjutsen innan man åker vidare för att hämta nästa elev, vilket är brukligt i branschen.

Dessutom agerar elever med särskilda behov inte alltid på samma sätt som andra skolelever. Det finns elever med föreskrift om viss placering i bilen, och andra som lämnar bilen om de inte får sitta på den platsen, och det finns elever som inte vill lämna sin bostad när bilen står och väntar, eller som vägrar gå in i bilen. Det går därför inte att utföra den här typen av verksamhet med exakt tidtagning. Verksamheten har krav på personkännedom och ett visst angreppssätt, men även med sådant vet man inte om det kan genomföras på tänkt sätt.

Till detta kommer frågan om transportplanering och hur denna hanterats inom avtalet. Transportplaneringen innebär att det från början finns ett schema och ett behov för olika elever som man utgår ifrån när man lägger upp planering för turerna för terminsstart, i detta fall höstterminen 2023. Den information som Taxicentralen fick ut var inte korrekt. Det fanns elever som inte var gående men som var klassade som gående och tvärtom. Detta innebar att det första som hände var att bolaget fick kontakta alla vårdnadshavare på egen hand för att ta fram ett schema som var hållbart. Den kontaktperson på Kommunen som Taxicentralen, främst genom Jimmy Gudmundson, haft kontakt med var

skolskjutshandläggaren Pernilla Lomming. Enligt Taxicentralens information och uppfattning så var detta en ny roll för henne och hon hade bristfällig förståelse för rollen. Det gjorde att det blev rörigt i början av uppdraget och det fick göras upprepade stora ändringar i schemat. Jimmy Gudmundson och Pernilla Lomming hade i princip daglig kontakt genom uppdraget.

Några grundläggande utgångspunkter för ett korrekt fullgörande av avtalet

Av punkten 1.3 framgår att avtalstiden är från den 1 augusti 2023 till den 31 juli 2026, med rätt för uppdragsgivaren (Kommunen) till automatisk förlängning i två år. Detta har betydelse för skadeberäkningen.

Punkten 1.4, *parternas gemensamma åtaganden*, stadgar att parterna ska verka för att en god avtalsrelation upprätthålls genom att kontinuerligt informera varandra om händelser som påverkar eller kan komma att påverka avtalet. Parterna är skyldiga att vara väl förtrogna med avtalets villkor, samt i övrigt hålla sig informerade om avtalets praktiska tillämpning och utveckling. Detta har betydelse för hanteringen av avvikelserna.

Av punkten 1.5, *uppdragsgivarens åtaganden*, framgår att uppdragsgivaren (Kommunen) ska verka för att berättigade avropare agerar i enlighet med avtalets villkor, och att uppdragsgivaren ska verka för att nödvändiga förutsättningar för uppdragstagarens möjligheter att tillhandahålla tjänster av högsta kvalitet möjliggörs.

Det framgår även av punkten 1.17 att *avtalsuppföljning* ska ske vid behov och initieras av uppdragsgivaren, alltså Kommunen. Det har inte förekommit någon sådan uppföljning mellan januari 2024 och hävningen i juni 2024. Kommunen borde ha initierat minst ett sådant uppföljningsmöte till, om Kommunen ansåg att det förelåg sådana brister som man gör gällande.

I punkten 1.7.3, *försening*, stadgas att transportererna aldrig får försenas på grund av uppdragsgivarens (dvs. Kommunens) brist på förare, arbetsledare eller fordon. Punkten är skriven och formulerad av Kommunen. Varför den är formulerad så vet inte Taxicentralen, men det är uppdragsgivarens brister som aldrig får leda till försening. Denna punkt handlar enligt Taxicentralens uppfattning vidare om så kallade nollförseningar, dvs. förseningar mellan 0–15 minuter, eftersom det är först vid 15 minuters försening som man är vitespliktig. Mellan 0–15 min försening finns alltså inga avvikelser. Det finns ett andra moment som gäller för avtalet i sin helhet, dvs. både för Kommunens och Taxicentralens fullgörande. Av detta moment framgår att försening på grund av väglag eller annan trafiksäkerhetsgrundande orsak inte räknas som försening i detta sammanhang. I nästa moment framgår vidare att i de fall skolskjuts inte kan fullföljas på grund av hinder eller olycka, får elever inte uppmanas att på egen hand ta sig hem eller till skola. Det framgår även att förare ska, om denne inte är svårt skadad, skaffa ersättningstransport och kalla på erforderlig hjälp, och följa barnen till lämplig uppehållsplats. Vidare ska uppdragstagaren utan dröjsmål lämna rapport till samordnare för skolskjutsar om störning, fel eller annan trafikhändelse. Om skolskjuts blir försenad mer än 15 minuter ska uppdragstagaren informera berörd skola och kontaktperson så att lämpliga åtgärder kan vidtas. Kommunen ska fortlöpande informera uppdragstagaren om de brister i transportens utförande som kommit till Kommunens kännedom. Det är således först efter en försening på 15 minuter som Taxicentralen är skyldigt att informera, och det är inte skolskjutshandläggaren som ska informeras utan berörd skola och kontaktperson.

Punkten 1.7.5.15 reglerar *förarförteckningen*. En sådan ska finnas inför varje läsårs start och i den ska samtliga förare, även eventuella vikarier, finnas förtecknade. Om förändringar sker under läsåret ska uppdatering av förteckningen ske och förändringar ska meddelas beställaren. Den här förteckningen ska således finnas hos Taxicentralen, om förändringar sker ska

förteckningen uppdateras av Taxicentralen, och förändring av förare ska meddelas beställaren, Kommunen. Det framgår dock inte vid vilken tidpunkt det senare ska ske eller om det måste ske innan en förare faktiskt kör. Beställaren ska däremot vid behov kunna få omedelbar tillgång till förarförteckningen hos leverantören, och den ska på begäran skickas till beställaren inom tre dagar.

Av punkten 1.7.5.18, sista meningen (tredje stycket) framgår att förare ska ha eller snarast skaffa sig *lokalkännedom och personkännedom*. Betydelsen av detta är att det snarast ska ske, eftersom det inte går att ha god personkännedom utan att ha träffat en person innan, utan detta är något man arbetar in snarast möjligt sedan man träffats.

Punkterna 1.8 och 1.9 i Avtalet har med *transportplaneringar* att göra. De kompletteras enligt Taxicentralens mening av en mejlkontakt som har förevarit, men även av en mängd andra kontakter. I punkten 1.8, första delen, framgår att uppdragsgivaren har viss rätt att ändra i transportplanering. Vidare framgår att förändring endast får beställas av skolskjutshandläggare eller annan person som uppdragsgivaren meddelat. I detta Avtal menar Taxicentralen att Pernilla Lomming har meddelat Jimmy Gudmundson att han får ha kontakt direkt med vårdnadshavare och med skola och således får ta instruktioner av andra personer än från Kommunen.

Motsvarande reglering finns i punkt 1.9. Av denna framgår att *beställningar/avbeställningar* för tillkommande och avgående körsträcka samt övriga transporter ska ske skriftligt. Uppdragstagaren får ta emot *beställningar/avbeställningar* endast av sådana personer som uppdragsgivaren har angett. Det besked som Jimmy Gudmundson har fått är att han, genom annan än Kommunen, får göra ändringar som inte omfattar andra personer eller som är bestående, dvs. sådana ändringar får han göra genom vårdnadshavare eller skola. Detta står inte i avtalet, men så måste det naturligt fungera och gör

så i alla skolskjutsupphandlingar. Det händer saker som gör att en planering måste förändras och Kommunen är enbart tillgänglig på veckodagar och på kontorstid. Då finns det en rätt för Taxicentralen att ändra planeringen och således göra ändringar genom vårdnadshavare och skola, utan att gå genom Kommunen.

Av punkten 1.14, som handlar om *brister i utförd tjänst*, framgår att vid allvarliga brister eller om den i avtalshandlingarna angivna kvalitetsnivån inte uppnås ska uppdragstagaren utan dröjsmål för uppdragsgivaren presentera en åtgärdsplan för hur och när bristerna ska åtgärdas. Åtgärdsplanen ska godkännas av uppdragsgivaren. Sker inte rättelse enligt åtgärdsplanen äger uppdragsgivaren rätt att säga upp kontraktet med en månads uppsägningstid. Taxicentralen menar att de mejlkontakter som förevarit mellan Taxicentralen och Kommunen i anledning av de avvikelser som Kommunen har åberopat, är att se som en sådan åtgärdsplan. Taxicentralen har svarat på vilket sätt man bemöter respektive avvikelse som har gjorts gällande. Genom det, och att Kommunen inte har valt att säga upp kontraktet, är bristerna ur hävningshänseende släckta, dvs. man har löst dem genom åtgärdsplanen.

Punkten 1.15 rör *viten*. I fjärde och femte styckena görs en riskfördelning som får bäring på vad punkten 1.7.3 betyder. Där anges att vite och andra krav inte tas ut om uppdragstagarens brister i åtaganden beror på omständigheter utanför uppdragstagarens kontroll, såsom arbetskonflikt, mobilisering, m.m. Enligt Taxicentralen innefattar detta även trafikrelaterade problem, såsom avstängda vägar eller EPA-traktorer, som är omständigheter utanför uppdragstagarnas kontroll. Däremot omfattas inte händelser som kan hänföras till uppdragstagarens organisation och verksamhet av detta undantag, vilket framgår av femte stycket.

I punkten 1.15 regleras vidare *viteskrav vid försening*, men det definieras inte vad begreppet försening avser. Enligt Taxicentralen måste man vid tolkning av

begreppet utgå ifrån en hämtningstid av skolbarnen, inte en lämningstid, eftersom hämtningstiden framgår av transportplaneringen. Varje försening måste sedan jämföras med det vid tiden gällande transportschemat.

I punkten 1.21 regleras *hävning*. I punkten 5 anges att uppdragsgivaren har rätt att häva hela eller delar av avtalet med omedelbar verkan om uppdragstagaren vid upprepade, dock minst tre, tillfällen under en period om tolv månader bryter mot sina åtaganden enligt avtalet. Det gäller även om bristerna åtgärdas. Punkten ska dock läsas i samband med 1.14 om *åtgärdsplan*. Om det finns en åtgärdsplan som är lämnad och godkänd eller där det inte begärs ytterligare från Kommunen, kan sådana avvikelser inte åberopas mot punkten 1.21 listpunkten 5. Den kan inte heller åberopas mot sista stycket som säger att uppdragsgivaren äger rätt att häva kontraktet med omedelbar verkan om uppdragstagaren i väsentliga hänseenden inte utför sina åligganden och om rättelse inte sker utan dröjsmål efter skriftlig erinran.

Närmare om de påstådda avvikelserna, m.m.

Taxicentralen har utfört avtalet fackmässigt i enlighet med parternas avtal och det finns inga avvikelser eller avtalsbrott mot avtalet. Trots det har Taxicentralen när något påtalats av Pernilla Lomming eller något som Taxicentralen själv rapporterat in till Kommunen, vidtagit åtgärder. Det framgår vidare av mejl mellan Taxicentralen och Pernilla Lomming att Kommunen vill att de ska titta på en viss åtgärd. Taxicentralen har således, trots att avvikelser inte skett, löpande vidtagit åtgärder för att utföra uppdraget på bästa sätt.

När det gäller de 15 avvikelser som Kommunen har gjort gällande, finns det inte i något av fallen en utredning gjord av Kommunen. Det framgår att det i vissa fall är andrahands- eller tredjehandsuppgifter som framförts till exempelvis rektorn på skolan utan att rektorn var med vid händelsen. Ibland är

det vårdnadshavare som har framfört överifierade uppgifter. Det är Taxicentralen som löpande har haft kontakt med vårdnadshavare och som vet vad som har hänt på plats.

Närmare om hävningen

Det stämmer att det varit tre möten mellan parterna, i september och oktober 2023 samt januari 2024. Mötena har dock mest innehållit allmänna avstämningar och diskussioner mellan parterna. Det har vid mötena inte framförts direkta klagomål på hur Taxicentralen utfört sitt uppdrag utan de har syftat till att förändra och förbättra tillämpningen så att skolskjutsen skulle fungera så bra som möjligt. Vid mötet i januari 2024 nämndes att det fanns vitespunkter. Taxicentralen begärde då att få ta del av dem och titta på dem vidare innan man kunde kommentera dem. Det bestrids att viteskrav framställdes vid det mötet.

Taxicentralen fakturerades viteskravet i februari 2024. Efter detta fortsatte Taxicentralen att utföra uppdraget som tidigare. Kontakterna mellan Pernilla Lomming och Jimmy Gudmundson fortsatte. Uppdraget utfördes fram till hävningspunkten den 18 juni 2024.

Närmare om skadeståndet

Taxicentralen är en medlemsägd beställningscentral som ägs av Åhus Droskägareförening. Andelsägarna i föreningen är de egentliga verksamhetsutförarna och utgörs av Jimmy Gudmundson, Christoffer Gudmundson, Marzena Larsson och Christian Gudmundson ("Andelsägarna"). Denna information lämnades till Kommunen i upphandlingsdokumentet innan parterna ingick Avtalet, utan att Kommunen ställde några frågor kring det.

Utgångspunkten för beräkningen av verksamhetsskadan, den uteblivna vinsten, är hävningsdagen den 18 juni 2024. Det innebär att det uträknade vinstbeloppet diskonteras tillbaka till den dagen.

Angående frågan om Taxicentralen är den aktör som har lidit skada, kan konstateras att Taxicentralen var den part som tecknade avtal med Kommunen. Taxicentralen självt äger dock inga bilar och har inga anställda utan bar kostnaderna hos åkerierna enligt ovan. Det är därför som kostnaderna i de fyra åkerierna är utgångspunkten vid skadeberäkningen.

Taxicentralen har beräknat utebliven vinst med optionsåren inkluderade eftersom Avtalet, enligt Taxicentralen, skulle ha förlängts om inte Kommunen felaktigt hävt det. Kommunen hänvisar till brister som är tvistiga, vilket inte kan läggas till grund för en bedömning av om ett avtal skulle ha förlängts. Vidare finns det andra avtal som Kommunen har förlängt med Taxicentralen, vilket ger stöd för att det är rimligt att utgå från att avtalet hade förlängts.

Närmare om sättet att beräkna ränta

Hävningen mottogs av Taxicentralen den 18 juni 2024 och redan dagen efter bemötte Taxicentralen hävningsförklaringen. I skrift förklarade Taxicentralen att hävningen inte accepterades och att bolaget skulle begära skadestånd från Kommunen för det avtalsbrott som den ogrundade hävningen innebar. Eftersom hävningen bekräftades skickades ytterligare en skrivelse till Kommunen den 23 augusti 2024, i vilken Taxicentralen framställde ett skadeståndskrav.

UTREDNINGEN

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

Kommunen har som muntlig bevisning åberopat

- vittnesförhör med Pernilla Lomming, skolskjutssamordnare på Kommunen,
- vittnesförhör med Eva Zaar, rektor på Vita Skolan i Knislinge, samt
- vittnesförhör med Daniel Oredsson, upphandlingschef på Kommunen.

Taxicentralen har som muntlig bevisning åberopat

- partsförhör under sanningsförsäkran med Jimmy Gudmundsson, ställföreträdare för bolaget,
- partsförhör under sanningsförsäkran med Marzena Larsson, delägare i bolaget,
- vittnesförhör med chauffören Roger Larsson,
- vittnesförhör med chauffören Jonathan Stockzell,
- vittnesförhör med transportledaren Dennis Gudmundsson, samt
- partssakkunnigförhör med Per Storbacka, som utfört skadeståndsberäkningen.

Delar av den muntliga bevisningen redovisas i vissa fall kortfattat under rubriken ”Domskäl”.

DOMSKÄL

Avvikelserna

Vitesbestämmelsen, m.m.

Bestämmelser om vite finns i punkten 1.15 i Avtalet och lyder

1.15 Ersättning vid brister i utförd tjänst

Om uppdragstagaren inte uppfyller de åtaganden som gjorts i gällande kontrakt kan vite utgå. Vite tillfaller uppdragsgivaren och betalas genom avdrag på ersättningen. Skulle uppdragstagaren utföra avtalad tjänst på ett felaktigt sätt har uppdragsgivaren rätt att fullgöra den eftersatta tjänsten på eget sätt. Detsamma gäller om utförandet uteblir. Uppdragstagaren ska därvid ersätta uppdragsgivaren för uppkomna merkostnader i samband med transporten, samt erlägga vite.

Vite kan utgå i följande fall:

1. Vid försening mellan 15 till 30 minuter. Vitesbelopp: 1000 kr/tillfälle.
2. Vid försening överstigande 30 minuter, räknas som inställd tur. Vitesbelopp: 3000 kr/tillfälle.
3. Om transporten inte sker med ordinarie förare enligt kontrakt. Vitesbelopp: 2000 kr/tillfälle.
4. Om transporten inte sker med fordon enligt kontrakt. Vitesbelopp: 2000 kr/tillfälle.
5. Om uppdraget i övrigt inte utförs enligt kontraktet. Vitesbelopp kan uppgå till högst 3000 kr/anmärkning.

Vite eller andra krav tas inte ut om uppdragstagarens brister i åtagandet beror på omständigheter utanför uppdragstagarens kontroll såsom arbetskonflikt, mobilisering, förfogandeförbud, rekvisition, beslag eller liknande händelse.

Händelser som kan hänföras till uppdragstagarens organisation och verksamhet till exempel personalbrist, strömavbrott, brand, fel eller försening av leverans från leverantör eller därmed jämförbara förhållanden är inte grund för vitebefrielse.

Skyldighet att erlægga vite till uppdragsgivaren medför ingen inskränkning i uppdragsgivarens rätt att utkräva skadestånd och/eller annan ersättning.

En framställan om krav på vite ska ske senast tre (3) månader efter att den vitesgrundande omständigheten inträffade.

Taxicentralen har bestritt att några vitesgrundande avvikelser vid utförande av tjänsten har förekommit. Kommunen har bevisbördan för att förutsättningar för vite enligt Avtalet i varje enskilt fall är uppfyllda. Vidare har Kommunen bevisbördan för de avvikelser som Kommunen har gjort gällande till grund för hävning.

Tingsrätten har kategoriserat de avvikelser som ligger till grund för Kommunens krav på vite och Kommunens hävning av Avtalet såsom framgår nedan. Samtliga avvikelser är behandlade på detta sätt. De avvikelser som är vitesgrundade är för tydlighetens skull rubricerade med detta.

Förseningar och uteblivna transporter

Inledande anmärkning

Taxicentralen har gjort gällande att det som i punkt 1.7.3 regleras om *utebliven transport* avser att Kommunens brist på förare etc. aldrig får medföra att transport försenas eller uteblir. Kommunen har gjort gällande att bestämmelsen ska tolkas så att det är uppdragstagarens, dvs. Taxicentralens, brist på förare etc. som aldrig får medföra att transport uteblir. Tingsrätten, som återkommer mer utförligt nedan om hur avtalet mellan parterna ska tolkas, anser att det utifrån avtalets syfte och systematik måste förstås så att det är Taxicentralens

brist på förare, arbetsledare eller fordon som aldrig får leda till försening eller utebliven transport.

Taxicentralen har vidare gjort gällande att som försening endast räknas en försening över 15 minuter, samt att det endast är upphämtningstiden som är relevant för frågan om en försening skett. Någon närmare ledning i avtalet om hur en försening ska beräknas finns inte. Tingsrätten anser dock att det enda rimliga utifrån avtalets syfte är att alla förseningar räknas som förseningar (dock att inte alla är vitesgrundande) samt att det är såväl upphämtningstiden från bostad och från skola som avlämningstiden till skolan som är relevant vad avser beräkning av försening.

Avvikelse nummer 4 (vite)

Bevisningen i denna del består av ett e-postmeddelande från Jimmy Gudmundson där det framgår att en förare försov sig vilket ledde till att vårdnadshavare skjutsade en elev samt att två elever blev tio minuter försenade till skolan. Av den framlagda utredningen framgår dock inte om det var på vårdnadshavarens initiativ som eleven skjutsades till skolan. Det är således inte visat att avvikelse i form av utebliven transport, som berodde på Taxicentralen, förelegat. Det är självklart inte optimalt att en förare försover sig två gånger. Den försening som faktiskt uppstått för två elever är dock inte vitesgrundande. Någon vitesgrundande avvikelse föreligger således inte i denna del.

Avvikelse nummer 5 (vite)

Bevisningen i denna del består av en tjänsteskrivelse från Pernilla Lomming avseende förseningar, samt förhör med Pernilla Lomming. Uppgifterna är inkomna från rektorn som uppgett att taxin var sen. Av utredningen framgår att elever skulle ha hämtats kl. 13.40 men att bilen anlände kl. 13.48. Detta är visserligen en försening, men inte en vitesgrundande försening. Vidare uppges

i skrivelsen att det även ska ha hänt veckan innan och att bilen då kom efter kl. 14.00. Det rör sig i denna del om vaga och okontrollerbara uppgifter. Kommunen har med detta inte visat att en vitesgrundande avvikelse förelegat i denna del.

Avvikelse nummer 6 (vite)

Parterna är eniga om att en elev inte hämtades eftersom eleven inte kom ut vid upphämtningstiden och att föraren, fem minuter efter utsatt tid, körde därifrån. Av Jimmy Gudmundsons uppgifter såväl i mejl till Pernilla Lomming som i förhör vid huvudförhandlingen, har framkommit att Taxicentralen tillämpat fem minuters väntetid och att detta är brukligt i branschen. Något som talar emot detta har inte framkommit. Även om det självklart är olyckligt när en elev missar transporten på detta sätt, menar tingsrätten att Kommunen inte har visat att någon vitesgrundande avvikelse inträffat i denna del.

Avvikelse nummer 8 (vite)

Det är ostridigt mellan parterna att tre elever blev hämtade 15 minuter för sent och att orsaken till detta var att föraren hamnade bakom en A-traktor. Taxicentralen anser att detta inte är en vitesgrundande försening eftersom det är fråga om en försening på grund av en trafiksäkerhetsgrundande orsak som i punkten 1.7.3 är undantagen från att räknas som en försening. Kommunen har gjort gällande att det inte är fråga om en sådan situation utan att man måste räkna med att A-traktorer förekommer och att planering måste ske utifrån sådan sedvanlig trafik. Inte heller tingsrätten anser att förekomsten av A-traktorer är en sådan oväntad händelse som innebär att en försening inte har förekommit i avtalets mening. Genom förseningen är Taxicentralen skyldigt att utge vite om 1 000 kr.

Avvikelse nummer 9 (vite)

Det är ostridigt mellan parterna att en förare inledningsvis inte tog med en elev från skolan och att föraren därefter vände och hämtade eleven. Kommunen har hävdad att eleven blev 30 minuter försenad, vilket Taxicentralen förnekat. Taxicentralen har vidare invänt att orsaken till att eleven inte togs med inledningsvis var att föraren från trafikledningen fått besked att eleven var avbokad, vilket var ett misstag.

Bevisningen i denna del består av mejl från Pernilla Lomming till Taxicentralen, förhör med Pernilla Lomming och Jimmy Gudmundson samt med Dennis Gudmundson.

Inledningsvis är det såväl genom mejlkonversationen som genom Jimmy Gudmundsons och Dennis Gudmundsons uppgifter enligt tingsrätten visat att orsaken till att eleven inledningsvis inte hämtades var ett misstag från trafikledningen. Dennis Gudmundson har vidare i vittnesförhör uppgett att han såg bilen på sin dator och att den vände så snabbt att någon försening inte skedde. Av den av Kommunen åberopade bevisningen går inte att utläsa att någon försening skedde. Tingsrätten menar att Kommunen därför inte har visat att någon vitesgrundande avvikelse inträffat i denna del.

Avvikelse nummer 11

Denna avvikelse rör en försenad transport på 15 min vid lämning på skola. Bevisningen består av ett mejl med en händelsebeskrivning från en vårdnadshavare till Pernilla Lomming, samt svar på mejlet från Marzena Larsson. Vidare har Pernilla Lomming, Marzena Larsson och Jimmy Gudmundson hörts.

Ingen av de som hörts var på platsen. Av uppgifterna kan konstateras att någon form av försening synes ha förelegat. Hur stor den har varit eller vad den har

berott på framgår dock inte. Osäkerheten får falla tillbaka på Kommunen, som har bevisbördan för omständigheterna till stöd för att en avvikelse förekommit. Någon avvikelse i denna del är således enligt tingsrätten inte klarlagd.

Transportplanering

Avvikelse nummer 1 (vite)

Avvikelsen består i att en elev inte hämtades på morgonen. Bevisningen i denna del består av Kommunens avvikelserapportering, dvs. ett mejl från Pernilla Lomming till Taxicentralen, och Taxicentralens svar på mejlet. Taxicentralen har vidare åberopat ett mejl från Pernilla Lomming från den 25 april 2024. Vidare har Pernilla Lomming och Jimmy Gudmundson hörts.

Tingsrätten finner det utrett att avvikelsen rör en utebliven transport som berodde på att Taxicentralens förare hade fått felaktiga uppgifter från en vårdnadshavare om att eleven inte skulle ha transport den aktuella dagen. Det har således enligt tingsrättens mening inte handlat om en utebliven transport som har berott på Taxicentralen.

När det gäller frågan om Taxicentralen brutit mot Avtalet såvitt avser transportplanering menar tingsrätten att det framgår av Pernilla Lommings och Jimmy Gudmundsons uppgifter samt av det av Taxicentralen åberopade mejlet den 25 april 2024 att Avtalet tillämpats så att bestående ändringar över tid som påverkar flera personer ska ske genom Kommunen, medan andra ändringar kunde göras genom att vårdnadshavare hade direkt kontakt med Taxicentralen. Någon avvikelse föreligger inte heller i denna del.

Tingsrätten finner vidare att Kommunen inte har visat att det som förekom vid mötet den 18 januari 2024 var så specifikt att det kan jämföras med att krav

på vite har framställts. Kravet på vite avseende denna avvikelse är därför även för sent framställt.

Avvikelser nummer 12–15

Kommunen har rörande dessa avvikelser gjort gällande dels att Taxicentralen ändrat tider för upphämtning utan att informera vårdnadshavare, vilket lett till att vårdnadshavaren själv fått köra eleven till skolan. Vidare har Kommunen gjort gällande att Taxicentralen i vissa fall gjort ändringar efter önskemål från vårdnadshavare och att en elev fått för lång resväg till bostaden. Enligt Kommunen innebär detta dels att Taxicentralen gjort icke tillåtna ändringar av transportplaneringen, dels att det har varit fråga om uteblivna transporter. Slutligen har Kommunen gjort gällande att det förekommit förseningar.

Bevisning i denna del består av mejlkonversation från vårdnadshavare till Pernilla Lomming, förhör med Pernilla Lomming och förhör med Jimmy Gudmundson och Marzena Larsson.

Tingsrätten har ovan bedömt att parternas avtal tillämpats så att bestående ändringar över tid som påverkar flera personer skulle ske genom Kommunen, medan andra ändringar kunde göras genom att vårdnadshavare hade direkt kontakt med Taxicentralen. Någon avvikelse föreligger således inte i denna del.

När det gäller frågan om det rört sig om förseningar och/eller uteblivna transporter kan konstateras att all information som finns är andrahandsuppgifter, eftersom ingen av de som har hörts var på platsen. Av uppgifterna synes någon form av misskommunikation ha skett vilket lett till att vårdnadshavare har kört elever till skolan. Vad i misskommunikationen består och om den beror på Taxicentralen är dock inte klarlagt. Även påståendena om förseningar och förlängd resväg till bostaden är oprecisa och bevisningen i denna del består av andrahandsuppgifter från vårdnadshavare. Det framgår

klart att flera vårdnadshavare har varit missnöjda med Taxicentralens genomförande av avtalet. Skälen till de faktiska förseningarna och hur stora de har varit framgår dock inte. Osäkerheten får falla tillbaka på Kommunen, som har bevisbördan för omständigheterna till stöd för att en avvikelse förekommit. Någon avvikelse i denna del är således enligt tingsrätten inte heller klarlagd.

Övriga avvikelser

Avvikelse nummer 2 (vite)

Parterna är ense om att det som hände den aktuella dagen var att en förare hämtade fel elev, eftersom föraren var ny och inte hade träffat eleven sedan tidigare. Tingsrätten anser att detta innebär att Taxicentralen inte säkerställde att föraren hade tillräcklig personkänedom.

Bevisningen rörande att eleven skulle ha släppts av vid en stor väg består i tredjehandsuppgifter från Pernilla Lomming och således med ett begränsat bevisvärde. Genom den åberopade bevisningen har Kommunen inte visat att så har skett.

Genom att Taxicentralens förare har transporterat fel elev, och således inte har haft tillräcklig personkänedom, är Taxicentralen dock skyldigt att utge vite om 3 000 kr.

Avvikelse nummer 3 (vite)

Av utredningen framgår att Jimmy Gudmundson visserligen lämnat upplysning om skyddad elev till annan personal på skolan än rektor. Att detta skulle utgöra ett brott mot avtalets tystnadsplikt har dock inte visats. Någon avvikelse föreligger inte heller i denna del.

Avvikelse nummer 7 (vite)

Bevisningen i denna del består av ett mejl från Pernilla Lomming till Taxicentralen med uppgifter från en vårdnadshavare. Vidare har Pernilla Lomming och Jimmy Gudmundson hörts. Uppgifterna om vad som har hänt går isär – enligt Pernilla Lomming har vårdnadshavare till henne uppgett att elevens rullstol inte kom med till skolan, enligt Jimmy Gudmundson har vårdnadshavare till honom uppgett att rullstolen kom med till skolan. Osäkerheten får falla tillbaka på Kommunen, som har bevisbördan för omständigheterna till stöd för att en avvikelse förekommit. Någon avvikelse i denna del är således enligt tingsrätten inte heller klarlagd.

Avvikelse nummer 10

Bevisningen i denna del består av en skriftlig händelsebeskrivning från en person, som var personal på Vita skolan, samt förhör med Pernilla Lomming, föraren Roger Larsson och Marzena Larsson, som är ett par. Roger Larsson och Marzena Larsson var de personer som, förutom skolpersonal, var på platsen. Av deras uppgifter framgår att en komplicerad situation uppstått på grund av att två elever båda ville sitta fram, och att Roger Larsson försökte lösa situationen på bästa sätt. Tingsrätten finner inte skäl att betvivla deras uppgifter, och kan också konstatera att uppgifterna om att Roger Larsson skulle ha brustit i sitt agerande kommer från en person på skolan, som inte är hörd i målet. Mot denna bakgrund anser tingsrätten att det inte genom Kommunens bevisning är styrkt att någon avvikelse förekommit i denna del.

Sammanfattning om avvikelserna och Kommunens viteskrav

Tingsrätten har ovan funnit att Kommunen har visat att det förelegat två vitesgrundade avvikelser om 3 000 kr respektive 1 000 kr. Om vitesbeloppets storlek råder ingen tvist. Taxicentralen är således skyldigt att utge vite om

totalt 4 000 kr. Om att ersättning ska utgå för inkassokostnader, samt sättet att beräkna ränta, råder ingen tvist.

Tingsrätten har vidare bedömt att det föreligger ytterligare två avvikelser. I övrigt har Kommunen inte förmått styrka de avvikelser som gjorts gällande.

Hävning

Inledande om bedömningen

Tingsrätten har ovan konstaterat att det föreligger två vitesgrundande avvikelser, samt ytterligare två avvikelser.

Frågan är då hur avtalet ska tolkas i frågan om hävning och om de konstaterade avvikelserna har gett Kommunen rätt att omedelbart häva avtalet.

Avtalstolkning vid offentlig upphandling

Parterna har olika uppfattning om innebörden i Avtalet vad avser Kommunens rätt till hävning. Av avgörande betydelse för om Kommunen har haft rätt att häva avtalet är därför hur det ska tolkas.

Vilka faktorer som ska vara avgörande i samband med avtalstolkning i allmänhet kan inte definieras generellt utan måste besvaras i varje enskilt fall vid en helhetsbedömning. Utgångspunkten vid en tvist om hur ett avtal ska tolkas är i många fall att försöka utröna vad parterna gemensamt har avsett vid avtalets ingående.

En avtalssituation kan dock vara sådan att det inte är relevant att försöka fastställa en gemensam partsavsikt, att en sådan avsikt är svår att fastställa, eller att den gemensamma avsikten av andra skäl inte kan ges den vikt som den normalt ges. Detta gäller exempelvis i en situation som den nu aktuella, när en

uppdragstagare har accepterat och anslutit sig till ett avtal efter ett upphandlingsförfarande.

Tolkningen och utfyllnaden av ett upphandlat avtal får enligt tingsrätten utgå från en helhetsbedömning av avtalet och dess syfte efter beaktande av dess upphandlingsrättsliga sammanhang. Tolkningen bör harmoniera med avtalet i övrigt och utgå ifrån att ett avtal ska fylla en förnuftig funktion och utgöra en rimlig reglering av parternas intressen. Avtalsinnehållet får fastställas med ledning av avtalets ordalydelse och andra objektiva kriterier.¹

Tingsrättens bedömning

Avtalet innehåller flera typer av reaktioner från uppdragsgivarens sida, bestående i vite (1.15), åtgärdsplan och, om den inte följs, uppsägning (1.14), samt hävning (1.21). Det framgår inte av ordalydelsen om påföljderna är alternativa i den meningen att Kommunen får fritt välja mellan dem, eller om reaktioner från uppdragsgivarens sida ska ske i en viss ordning.

Bestämmelsen i punkten 1.21 framstår i sin ordalydelse som strikt, dvs., såsom Kommunen hävdar, att tre avvikelser inom tolv månader i sig ger rätt till hävning oavsett om Taxicentralen fått möjlighet till rättelse. En isolerad, ordalydelsebaserad tolkning av 1.21 skulle således ge Kommunen en närmast oinskränkt rätt att häva även vid ringa brister.

Vid en systematisk tolkning av hävningsbestämmelsen i 1.21 framgår dock att majoriteten av punkterna avser situationer som typiskt sett innebär

¹ Se bl.a. NJA 2021 s. 643. Se även t.ex. NJA 2015 s. 741 samt Hovrättens för Nedre Norrland dom den 29 mars 2022 i mål nr T 444-20, Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 14 juni 2022 i mål nr T 3999-20, och Svea hovrätts dom den 2 maj 2024 i mål nr T 6489-22. Se slutligen även Tobias Indén och Tom Madell, Tolkning av upphandlade avtal, SvJT 2025 s. 292.

kvalificerade och ofta irreparabla brister i leverantörens förmåga att fullgöra avtalet.

Detta gäller bland annat punkten 1.21.2, som avser uteblivna avropssvar. Här krävs mer än fem uteblivna svar inom ett år. Det är en hög tröskel som förutsätter att leverantören i praktiken inte längre deltar i avtalets genomförande. Vidare stadgar punkterna 1.21.3–4 upphörande av verksamhet, insolvens, konkurs, likvidation eller rekonstruktion. Dessa tar sikte på situationer där leverantören faktiskt saknar möjlighet att fortsätta uppdraget. Vidare stadgar punkterna 1.21.6–8 oriktiga uppgifter i anbud, brott, skatte- eller avgiftsproblem m.m. Detta är situationer där uppdragstagarens seriositet eller lämplighet som avtalspart fundamentalt rubbas. Vidare avser punkterna 1.21.9–10 otillåten avtalsändring och upphandlingsrättsliga hinder. Även dessa är situationer där avtalet av externa rättsliga skäl inte lagligen kan fortsätta.

Gemensamt för dessa hävningsgrunder är att de är tungt vägande och objektivt konstaterbara – de avser situationer där avtalet inte rimligen kan bestå.

När 1.21 läses som helhet framstår det tydligt att hävningsbestämmelsen är avsedd för allvarliga och kvalificerade brister. Utifrån detta är hävning tänkt att vara ett yttersta medel, inte en sanktion vid mindre avvikelser. En tolkning som innebär att punkt 1.21.5 – ensam bland punkterna – skulle ge Kommunen rätt att häva avtalet vid tre mindre, bagatellartade eller redan avhjälpna brister, utan att först kommunicera allvaret, ge uppdragstagaren en chans till rättelse enligt 1.14 eller 1.21.1, eller ens påtala att avtalsrelationen riskerar att avslutas, skulle inte vara förenligt med Avtalets systematik. En sådan tolkning skulle innebära att 1.21.5 står i diametral motsats till övriga punkter i 1.21, som samtliga förutsätter att uppdragstagarens förmåga eller trovärdighet i grunden havererat.

Om Kommunen hade rätt i att vilken som helst avtalsavvikelse – t.ex. en tio minuters försening, ett kommunikationsmisstag, eller rörande tvätt av fordon –

efter tre händelser automatiskt gav hävningsgrund, skulle 1.14 (åtgärdsplan) sakna mening, 1.21.1 (erinran + rättelsefrist) aldrig behöva användas, vitesreglerna i 1.15 bli överflödiga. Vid ett sådant förhållande skulle uppdragstagaren hållas i konstant osäkerhet och hävningsrätten bli oproportionerlig och oförutsebar.

Avtalet får därför tolkas så att Kommunen, innan den kan häva avtalet, tydligt måste signalera att bristerna är av sådan art att avtalsrelationen är i fara, ge uppdragstagaren möjlighet till rättelse, och visa att bristerna sammantagna nått en nivå som är väsentlig i den mening som 1.21 förutsätter.

Tingsrätten anser att det inte är utrett att Kommunen vid de möten som har förevarit under hösten 2023 och i januari 2024 har varnat för möjlig hävning eller kommunicerat att avvikelserna sammantagna bedömdes som så allvarliga att hävning övervägdes. Tingsrätten menar inte heller att det framställda viteskravet kan anses som en sådan skriftlig erinran. Vidare anser tingsrätten inte att de brister som ovan visats, sammantagna nått en sådan nivå som är väsentlig i den mening som 1.21 får anses förutsätta.

Detta innebär att Kommunen inte har haft rätt att häva avtalet. Kommunen är därför skyldig att betala skadestånd till Taxicentralen.

Skadeståndets storlek

Skadeståndet ska utgå enligt allmänna kontraktsrättsliga principer. Skadeståndet ska enligt differensläran motsvara den ekonomiska situation Taxicentralen skulle ha befunnit sig i om avtalet fullgjorts, dvs. utebliven vinst (se bl.a. NJA 2017 s. 9 ”Multitotal”). Kommunens invändning om att beräkningen är hypotetisk förtjänar således inte avseende. All skadeberäkning enligt differensläran är till sin natur hypotetisk. Frågan är, enligt tingsrätten, om beräkningen är rimlig och bygger på relevanta och kontrollerbara data.

Taxicentralen har till stöd för skadeberäkningen åberopat ett sakkunnigutlåtande från Per Storbacka, Storbacka Advisory. Sakkunnigutlåtandet baseras på faktiska körjournaler, fakturering, faktisk personalinsats samt relevanta kostnadsdata för fordon och drivmedel. Tingsrätten konstaterar att utlåtandet genomgående vilar på objektiva och kontrollerbara uppgifter, och att de avvikelser som identifierats – exempelvis skillnaden om 0,2 procent mellan körjournaler och fakturering – är obetydliga och saknar praktisk betydelse för skadebedömningen.

Per Storbacka har vidare uttryckligen beaktat att kostnaderna uppstått i de anslutna åkerierna och att dessa kostnader till fullo belastat Taxicentralen. Det finns inget i materialet som indikerar att kostnader skulle ha stannat hos någon annan aktör än Taxicentralen. Kommunens invändning om att Taxicentralen inte burit de verkliga kostnaderna saknar således relevans.

Kommunens invändning om att Taxicentralen historiskt inte redovisat vinst i det egna bolaget förtjänar inte heller avseende. Skadeståndsrätten tar sikte på den uteblivna vinsten från det aktuella avtalet, inte koncernstrukturer eller hur ägarbolagen valt att fördela överskott. De kostnader och intäkter som hänförs till avtalet är enligt tingsrätten tydligt identifierade och möjliggör en korrekt bedömning.

Vidare menar tingsrätten att Taxicentralen – genom partsförhöret med Jimmy Gudmundson – styrkt att de fasta kostnader som inte beaktats i vinstberäkningen är sådana som Taxicentralen haft för fullgörande av annan verksamhet i bolaget. De ska således inte räknas av i beräkningen av utebliven vinst.

Övriga delar av beräkningen – inklusive prognosmetodik, kostnadsantaganden och diskonteringsränta – bedöms vara väl avvägda och försiktiga.

Av Jimmy Gudmundsons uppgifter framgår att bolaget efter hävningen sagt upp personal, omdisponerat fordon till andra körningar och i övrigt försökt minimera de kostnader som fortsatt uppstod till följd av att uppdraget upphörde. Det har inte framkommit något som tyder på att ytterligare åtgärder hade kunnat vidtas utan oskälig kostnad eller risk. Tingsrätten bedömer att Taxicentralen fullgjort skyldigheten att vidta rimliga skadebegränsande åtgärder.

Taxicentralen har i skadeberäkningen utgått från att Kommunen skulle ha utnyttjat sin option att förlänga avtalet till 2028. Det rör sig även här om en bedömning av ett hypotetiskt händelseförlopp, vilket motiverar ett sänkt beviskrav i detta avseende. Genom den utredning Taxicentralen presenterat är det visat att Kommunen i och för sig tecknat avtal med bolaget avseende andra upphandlade områden. Att utnyttja en option i stället för att göra en ny upphandling torde vidare normalt sett vara kostnadseffektivt med hänsyn till de transaktionskostnader som en ny upphandling medför. Som skäl för att så inte skulle ha skett i det här fallet har Kommunen pekat på att Taxicentralen enligt Kommunen har misskött det upphandlade uppdraget. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att Taxicentralen inte gjort klart mera sannolikt att optionsåren skulle ha utnyttjats av Kommunen än att så inte skulle ha blivit fallet. Optionsåren ska därför inte beaktas i skadeståndsberäkningen.

Sammanfattningsvis finner tingsrätten att Taxicentralen med stöd av sakkunnigutlåtandet visat vilken vinst som bolaget skulle ha gjort om avtalet fullföljts. Det har inte framkommit sådana brister i underlag eller metod att beräkningen bör frångås. Med korrigerings endast för skadeperiodens längd ska Taxicentralen därför tillerkännas skadestånd motsvarande den uteblivna vinst som avtalet skulle ha genererat fram till den 31 juli 2026, alltså 4 426 000 kr.

Ränta

Taxicentralen har gjort gällande att ränta ska utgå på delar av beloppet från den 23 augusti 2024, dvs. då Taxicentralen genom skrivelse till Kommunen framställde ett skadeståndskrav. Av räntelagen följer att ränta, då fordringen avser skadestånd, ska betalas på förfallet belopp från den dag som infaller trettio dagar efter det att borgenären har framställt krav på ersättning *och* lagt fram utredning som med hänsyn till omständigheterna skäligen kan begäras av honom. Den utredning som läggs fram behöver inte vara lika omfattande som den utredning som kan krävas för att talan skall bifallas i en skadeståndsprocess (se prop. 1975:102 s. 125 f.). Taxicentralen har visserligen den 23 augusti 2024 framställt ett specificerat krav på ersättning. Tillräcklig utredning har enligt tingsrättens mening dock inte lagts fram. Ränta ska således i stället utgå på hela beloppet från den 27 januari 2025, då Kommunen delgavs stämning i målet.

Rättegångskostnader

Tvistens kärnfrågor får anses vara giltigheten av Kommunens hävning, varvid en genomgång av avtalet och samtliga påstådda avvikelser varit nödvändig, samt skadeståndets storlek. Tingsrätten har funnit att Kommunen inte haft rätt att häva avtalet samt är skyldig att betala skadestånd till Taxicentralen med ungefär hälften av det yrkade beloppet. Taxicentralen har vunnit processen i stort och Kommunen ska ersätta Taxicentralen för dess rättegångskostnader. Frågan är med hur mycket.

För att konstatera att Kommunen inte haft rätt att häva avtalet har en genomgång av samtliga påstådda avvikelser varit nödvändig. Kommunen har haft framgång på så sätt att tingsrätten ansett att fyra avvikelser föreligger, av vilka två varit vitesgrundade. Dessa avvikelser har dock inte ansetts tillräckligt allvarliga för att grunda rätt till hävning. När det gäller skadeståndets storlek

har tingsrätten ansett att Taxicentralen inte haft rätt till skadestånd under optionsåren, vilket påverkat skadeståndets storlek med ungefär hälften. Mot den bakgrunden har Taxicentralen, trots att bolaget vunnit processen i stort, förlorat en del av den. Denna del kan inte anses som ringa.

Skadeståndets storlek är en av huvudfrågorna. Frågan om även optionsåren skulle ingå i skadeståndets storlek har i sig inte krävt någon större utredning eller annan bevisning än den som åberopats för skadeståndet i dess helhet.

Sammantaget finner tingsrätten att Kommunen ska ersätta en större del av kärandens kostnader. Med beaktande av de avvikelser som ändå förelegat och att Taxicentralen endast vunnit hälften av det yrkade beloppet stannar tingsrätten för att Kommunen ska ersätta Taxicentralens rättegångskostnad med 70 procent.

Tingsrätten anser vidare att den begärda ersättningen, med hänsyn till målets beskaffenhet och omfattning samt tvisteföremålets värde och målets betydelse för Taxicentralen, är skälig. Kommunen ska således ersätta Taxicentralens rättegångskostnad med 702 660 kr ($0,70 \cdot 1\,003\,800$ kr).

Att ränta ska utgå på beloppet följer av lag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-02)

Ett överklagande ställs till Hovrätten över Skåne och Blekinge och lämnas in till tingsrätten senast den 15 maj 2026.

Monica Felding

Tove Berleen

Henrik Järnek

KRISTIANSTADS
TINGSRÄTT

DOM
2026-04-24

T 2438-24

Domare: lagmannen Monica Felding, rådmannen Tove Berleen (referent) och tingsfiskalen Henrik Järnek. Domarna är eniga.

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.